

POVEZANOST PREFERENCIJA TOPLIH BOJA I TRAŽENJE UZBUĐENJA

Vinković, Davor; Krupić, Dino

Source / Izvornik: **ZBORNİK RADOVA SA NAUČNOG skupa Empirijska istraživanja u psihologiji, 2014, 47 - 52**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:039956>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

POVEZANOST PREFERENCIJA TOPLIH BOJA I TRAŽENJE UZBUĐENJA

Davor Vinković

SOS Dječje selo, Ladimirevci

Dino Krupić¹

Studij psihologije, Filozofski fakultet u Osijeku, Svučilište J.J.Strossmayera u Osijeku

U provedenom istraživanju na n=118 sudionika ispitivala se povezanost preferencija boja i stupnja složenosti crteža s dimenzijom ličnosti traženja uzbuđenja. Ispitanici su procjenjivali subjektivni stupanj sviđanja crteža na Setu crteža kreiranog za potrebe istraživanja, te nakon toga ispunjavali skalu Traženja uzbuđenja – verzija V. Podaci su obrađeni korelacijskom i hijerarhijskom regresijskom analizom. Rezultati ukazuju na tendenciju preferiranja toplih boja (žuta i crvena boja) kod tražitelja uzbuđenja, dok se za hladne boje (zelena, plava i tamnoljubičasta) pokazala samo jedna negativna korelacija i to za subskalu Traženje novih doživljaja. U oba slučaja su kontrolirani efekti doba i spola. Rezultati provedenog istraživanja u skladu su s prijašnjim nalazima u kojima se ispitivala povezanost traženja uzbuđenja s preferencijama boja.

Ključne riječi: Traženje uzbuđenja, boje, Set crteža

UVOD

Traženje uzbuđenja je crta ličnosti koju definira potreba za različitim, novim i kompleksnim senzacijama i doživljajima, te spremnosti za poduzimanje fizičkih i socijalnih rizika kako bi se došlo do tih podražaja (Zuckerman, 1979; 1994; 2005). Istraživanja traženja uzbuđenja pokazala su kako mnogi tražitelji uzbuđenja biraju socijalno prihvaćene opasne poslove poput vatrogasaca ili zaštitara, bave se ekstremnim sportovima, preferiraju bržu i žešću glazbu, te preferiraju kompleksne slike toplih boja (Strelau i Kaczmarek, 2004; Roberti, 2004). Gebhardt (1997, prema Strelau i Kaczmarek, 2004) ispitivao je povezanost tempa glazbe i boja s crtama traženja uzbuđenja. Dobivene korelacije između traženja uzbuđenja i preferenciji toplih boja kreću se u rasponu od $r=0,54$ do $r=0,72$. Sličan rezultat dobiven je u istraživanju Rosenblooma (2006) koje je pokazalo kako su tražitelji uzbuđenja skloniji korištenju toplih boja u svojim slikama u odnosu na niske tražitelje uzbuđenja. Druga

¹ dino.krupic@gmail.com

istraživanja su pokazala kako je dimenzija traženja uzbuđenja povezana s preferencijom apstraktnih slika u odnosu na realistične (Rawlings, Barrantes-Vidal i Furnham, 2004), apstraktnih i pop slika (Furnham i Walker, 2001), složenih i apstraktnih (Furnham i Bunyan, 1988) kompleksnih i asimetričnih oblika (Furnham, 2004).

Cilj ovog istraživanja jest provjeriti preferencije toplih boja i složenih ili kompleksnih crteža kod osoba visokih na dimenziji traženja uzbuđenja, te sistematizirati vizualni podražaj za istraživanja preferencija boja.

METODA

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo 118 studenata Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku, od čega 54 muškog i 64 ženskog spola. Prosječna dob sudionika iznosi $M=22,57$ uz $SD=1,928$.

Instrumentarij

Skala Traženja uzbuđenja (Zuckerman, 1996). Upitnik se sastoji od 40 čestica dihotomnog formata odgovora, koje su raspoređene u četiri subskale. Cronbach alfa za subskalu Traženje uzbuđenja i avanture iznosi $\alpha=,71$, Traženje novih doživljaja $\alpha=,61$, Dezinhibicije $\alpha=,65$, te Osjetljivosti na dosadu $\alpha=,53$. Koeficijenti pouzdanosti su u skladu s prijašnjim istraživanjima.

Set crteža. Crteži su posebno osmišljeni za potrebe ovog istraživanja. Set crteža sadrži ukupno 14 podražaja, 7 crteža toplih boja i 7 hladnih boja. U kategoriju toplih boja pripadaju svi podražaji koji sadrže žutu i crvenu boju, dok u kategoriju hladnih boja svi podražaji koji sadrže plavu, zelenu i tamnoljubičastu boju. Crteži su se procjenjivali na skali Likertovog tipa od 7 stupnjeva, pri čemu je 1 označavalo "Uopće mi se ne sviđa" do 7 "Jako mi se sviđa". Cronbach alfa koeficijenti internalne konzistencije za skale toplih boja iznosi $\alpha=,81$, a za hladne $\alpha=,77$. *Primjeri podražaja nalaze se u prilogu.*

Postupak

Mjerenje se provodilo individualno. Sudionik je najprije procjenjivao stupanj sviđanja crteža, a nakon toga ispunjavao skalu traženja uzbuđenja. Crteži su bili prezentirani na računalu pomoću programa MS Powerpoint. Vrijeme gledanja slike nije bilo ograničeno. Sudionicima je uz set slika dan i pripadajući individualni protokol na kojem su bilježili odgovore. Mjerenja je trajalo između 20 i 40 minuta.

REZULTATI

U predanalizi provedena je komponentna analiza sa setom crteža. KMO je iznosio 0,70. Na temelju Scree plota odabrana je dvokomponentna solucija koje su ukupno objasnile 46,99% varijance. Dvije komponente predstavljaju skale Toplih i Hladnih boja. Korelacija među skalama iznosi $r=0.05$, $p>0,05$.

Napravljene su 2 hijerarhijske regresijske analize (HRA) u dva bloka prediktora za obje skale Seta crteža, zasebno. U prvom bloku prediktora uvrštene su demografske varijable spola i dobi, u drugom bloku prediktora subskale SSS-V. U tablici 1 prikazani su rezultati HRA i Pearsonovi koeficijenti korelacije između varijabli spola, dobi, SSS-IV i skala Toplih i Hladnih boja. Generalno, osobe visoke na traženju uzbuđenja više preferiraju toplije boje, dok samo za subskalu Traženje novih doživljaja postoji negativna povezanost s preferencijom hladnih boja.

DISKUSIJA

Dobiveni rezultati su očekivani s obzirom na prijašnja istraživanja navedena u uvodu. Tražitelji uzbuđenja preferiraju crteže toplijih boja. No, rezultati ovog istraživanja samo utvrđuju odnos preferencije toplih boja i traženja uzbuđenja, no ne govore ništa o prirodi te povezanosti. Za to će biti potrebne i neke druge fiziološke mjere koje bi ispitale pretpostavku da tražitelji uzbuđenja imaju nižu razinu pobuđenosti i da tople boje predstavljaju podražaje većeg intenziteta koje podižu njihovu pobudljivost na optimalnu razinu.

Najveći doprinos ovog istraživanja jeste u kreiranju seta crteža, koji su pokazali vrlo dobre psihometrijske karakteristike. No, valja naglasiti kako je u pitanju istraživanje na studentskoj populaciji, te valja istaknuti potrebu za ponavljanjem istraživanja na većem i reprezentativnijem uzorku.

ZAKLJUČAK

U istraživanju na 118 sudionika studentske populacije ispitivao se odnos crte ličnosti traženja uzbuđenja s preferencijom boja. Rezultati istraživanja su potvrdila očekivanu pretpostavku kako tražitelji uzbuđenja više preferiraju crteže tople boje. Nalaze treba ograničiti samo na studentsku populaciju. Najveći metodološki doprinos ovog istraživanja vidi se u kreiranju vizualnog podražaja pogodnog za standardizirano mjerenje preferencija crteža prema aspektima toplih/hladnih boja.

LITERATURA

- Furnham, A. (2004). Personality and leisure activity: Sensation seeking and spare-time activities. *On the psychobiology of personality: Essays in honor of Marvin Zuckerman*, 167-183. Cambridge: Cambridge University Press.
- Furnham, A. i Bunyan, M. (1988). Personality and art preferences. *European Journal of Personality*, 2(1), 67-74.
- Furnham, A. i Walker, J. (2001). Personality and judgements of abstract, pop art, and representational paintings. *European Journal of Personality*, 15(1), 57-72.
- Gebhardt, D. (1997). *Preferences of coloring and music tempo depending on the intensity of stimulation need*. (Neobjavljena doktorska disertacija). Silesian University, Katowice, Poland.
- Rawlings, D., Barrantes,-Vidal, N. i Furnham, A. (2000). Personality and aesthetic preference in Spain and England: Two studies relating sensation seeking and openness to experience to liking for paintings and music. *European Journal of Personality*, 14(6), 553-576.
- Roberti, J. W. (2004). A review of behavioral and biological correlates of sensation seeking. *Journal of Research in Personality*, 38(3), 256-279.
- Rosenbloom, T. (2006). Color preferences of high and low sensation seekers. *Creativity Research Journal*, 18(2), 229-235.
- Strelau, J. i Kaczmarek, M. (2004). Warsaw studies on sensation seeking. U Stelmack, R.M. (ur.) *On the psychobiology of personality: essays in honor of Marvin Zuckerman* (str. 29-45). New York: Elsevier.
- Zuckerman, M. (1979). *Sensation seeking: Beyond the optimal level of arousal*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zuckerman, M. (1996). Item revisions in the Sensation Seeking Scale form V (SSS-V). *Personality and Individual Differences*, 20(4), 515.
- Zuckerman, M. (2005). *Psychobiology of personality: second edition*. Cambridge: Cambridge University Press.

PRILOG

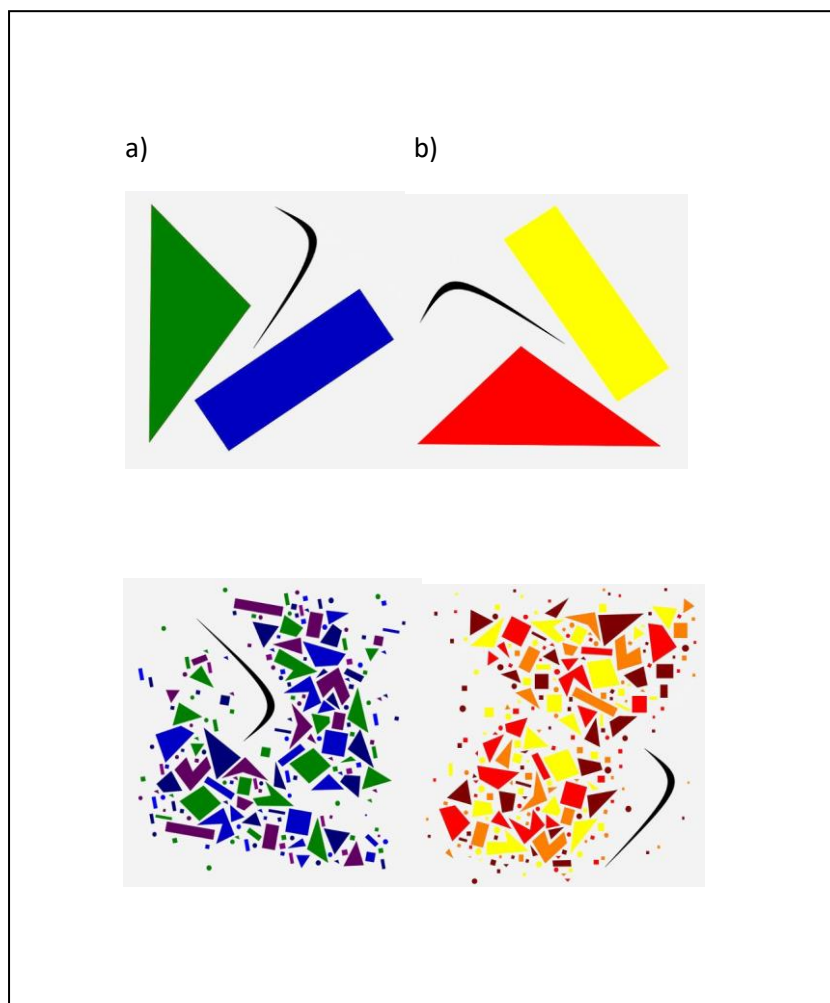
Tabela 1. Hijerarhijska regresijska analiza i koeficijenti korelacije

	Korak	Tople		Hladne		R ² =0,02	R ² =0,02
		b	r	b	r		
1	Dob	,099	,131	-,019	-,062		
	Spol	-,090	-,125	,119	,126		
2	Dob	,022	,131	,067	-,062		
	Spol	,080	-,125	,067	,126		
	<i>Traženje uzbuđenja i avanture</i>	,296**	,409**	,006	-,127		
	<i>Traženje novih doživljaja</i>	,023	,340**	-,293**	-,325**		
	<i>Dezinhibicija</i>	,281**	,446**	-,152	-,278**		
	<i>Osjetljivosti na dosadu</i>	,189**	,356**	,087	-,102	R ² =0,31	R ² =0,13

** p<0,01; b – standardizirani beta ponder, r – Pearsonov koeficijent korelacije

Tabela 2. Matrica obrasca Seta crteža

	1	2
Slika4	,822	
Slika13	,781	
Slika16	,729	
Slika11	,708	
Slika12	,626	
Slika2	,603	
Slika15	,484	
Slika14		,760
Slika9		,748
Slika10		,691
Slika5		,676
Slika6	,361	,605
Slika8		,541
Slika3		,469

Slika 1. Primjeri crteža primjenjenih u istraživanju; a) crteži hladnih boja b) crteži toplih boja